

KIRJALLINEN KYSYMYS 330/2003 vp

EU-tarkastajien käyttäytyminen

Eduskunnan puhemiehelle

Viime viikolla koettiin Orimattilassa valitettava välikohtaus maatilalle tehdyn EU-tarkastuksen yhteydessä, jonka päätteeksi tarkastuksesta sui-vaantunut maanviljelijä riisti itseltään hengen. Usea viljelijä on todennut, että tätä on pelätty ja osattu odottaa.

EU-tarkastukset ovat maatiloilla uusia ja ahdistusta aiheuttavia toimenpiteitä. Euroopan unioniin liittyminen on monin tavoin lisännyt tiloilla byrokratiaa ja holhousta, joka ei tunnu perinteisestä suomalaisesta talonpojasta mielekkäältä. Käytäntöön on kuitenkin mukauduttu, ja viljelijät yrittävät parhaansa mukaan sopeutua ta-
pahtuneeseen kehitykseen.

Järjestelmä on kuitenkin niin monimutkainen, että virheitä voi aina tulla. Tehdyistä virheistä yli 90 prosenttia on tahattomia ja pieniä, mutta niistä voi seurata kohtuuttomia rangaistuksia. Jopa koko tilan vuoden tulos voi painua tappiolliseksi.

EU-tarkastajat ovat pääsääntöisesti asiantuntevia ja joustavia, mutta joukkoon mahtuu myös ammattikunnan mainetta romuttavia henkilöitä. Heidän käytöksensä on hyökkäävää ja suurenuslasilla virheitä etsivää. Näiden "Pikku-Hitle-

reiden" ansiosta viljelijäväestölle on syntynyt sellainen kuva, että suomalaiset tarkastajat ovat kauttaaltaan "Brysselin poliiseja", jotka haluavat noudattaa korostettua mallioppilaan roolia Euroopassa ja unohtavat kokonaan sen, että heidän tulisi olla myös suomalaisen viljelijän asialla.

Suomalaisille on syntynyt sellainen käsitys, että Keski- ja Etelä-Euroopassa EU-säännösten kirjaimellinen noudattaminen on paljon välttämättä ja tulkinnat tehdään pääsääntöisesti oman maan kansalaisten eduksi. Joidenkin tarkastajien asenteellisuuden vuoksi meillä koetaan, että asia on juuri päinvastaisesti.

Edellä olevan perusteella ja eduskunnan työjärjestyksen 27 §:ään viitaten esitämme valtioneuvoston asianomaisen jäsenen vastattavaksi seuraavan kysymyksen:

Mitä hallitus aikoo tehdä EU-tarkastajien asenteellisen kouluttamisen hyväksi, jotta heidän asennoitumisensa saadaan nykyistä viljelijämyönteisemmäksi?

Helsingissä 18 päivänä syyskuuta 2003

Timo Seppälä /kok
Petri Salo /kok
Pekka Kuosmanen /kok
Esko Kurvinen /kok
Jari Koskinen /kok
Jyri Häkämies /kok

Leena Harkimo /kok
Seppo Lahtela /kesk
Toimi Kankaanniemi /kd
Harry Wallin /sd
Risto Kuisma /sd
Erkki Pulliainen /vihr

Eduskunnan puhemiehelle

Eduskunnan työjärjestyksen 27 §:ssä mainitussa tarkoituksessa Te, Herra puhemies, olette toimitanut valtioneuvoston asianomaisen jäsenen vastattavaksi kansanedustaja Timo Seppälän /kok ym. näin kuuluvan kirjallisen kysymyksen KK 330/2003 vp:

Mitä hallitus aikoo tehdä EU-tarkastajien asenteellisen kouluttamisen hyväksi, jotta heidän asennoitumisensa saadaan nykyistä viljelijämyönteisemmäksi?

Vastauksena kysymykseen esitän kunnioittavasti seuraavaa:

Valvonta on viljelijöiden tasa-arvoisen kohtelun vuoksi sekä valtion varojen oikean kohdentumisen kannalta tärkeää. Maataloustukien valvonnan, valvontamääristä sekä -menetelmistä on säädetty yhteisen maatalouspolitiikan periaatteiden mukaisesti neuvoston ja komission asetuksilla.

Tukien valvontaa on kehitetty koko EU-jäsenyyden ajan. Tässä kehitystyössä on otettu huomioon tuottajilta saatu palaute. Kritiikki on pyritty analysoimaan ja etsimään ne kohdat valvonnan toteutuksesta, joita on mahdollista muuttaa ja parantaa. Yhteistyö tuottajien ja tuottajajärjestöjen kanssa on sujunut hyvin. On ensiarvoisen tärkeää, että jatkossakin sekä tuottajat että hallinnon edustajat kunnioittavat toistensa työtä.

Maataloustukien valvonta on herättänyt keskustelua koko EU-jäsenyyden ajan. Maataloustukien valvoja on hallinnon edustaja, jonka viljelijä tapaa henkilökohtaisesti. Valvoja vastaa viljelijän silmissä koko maatalouspolitiikasta ja sen toteutuksesta. Tämä luo viljelijän ja tarkastajan

väliseen tapaamiseen paineita ja tekee valvontatapahtumasta erittäin haastavan. Toisaalta moni viljelijä on helpottunut huomattuaan, että käytännössä valvonta toimii selkeiden sääntöjen mukaisesti. Selvitysten mukaan suurin osa viljelijöistä on varsin tyytyväisiä valvonnan toimivuuteen.

Orimattilassa tapahtunut valitettava välikohaus on pidettävä erillään valvonnan yleisestä kehittämiskeskustelusta. Ministeriön saaman selvityksen mukaan kyseinen tarkastaja on toiminut moitteettomasti. Tapaus on erittäin pahoiteltava.

Maataloustukitarkastuksia tekevien virkamiesten ammatti on yhteiskunnallisesti tärkeä. Kaikkien osapuolten kannalta on toivottavaa, että tukitarkastuksia tekeviksi virkamieheksi saadaan jatkossakin palkattua ammattitaitoista ja palveluhenkistä henkilökuntaa. Ammattiryhmään kohdistuva väkivallan käyttö ei ole missään muodossa hyväksyttävää.

Suomen perustuslain 2 §:n mukaan julkisen vallan tulee perustua lakiin ja kaikessa julkisessa toiminnassa on noudatettava lakia. Suomen perustuslain 6 §:n mukaan ihmiset ovat yhdenvertaisia lain edessä. Tarkastustoiminnassa edellä mainittujen hallinnon lainalaisuus- ja yhdenvertaisuusperiaatteiden toteuttamiseksi virkamiesten on erityisesti toimittava annettujen säädösten ja määräysten mukaisesti.

Suomessa maatalouspolitiikan tavoitteena on ollut hyödyntää EU:n tarjoamat tukimuodot täysimääräisinä. Tukijärjestelmämme sisältää monia tukimuotoja, jotka on myös tarkastettava. Noudattamalla EU:n yhteisen maatalouspolitiikan säädöksiä on pyritty välttämään EU:n Suomeen tulouttaman tukisumman leikkaamista. Väljät säädöstulkinnat johtaisivat siihen, että valtion talousarviossa olisi varauduttava EU:lta saatavien tulojen leikkaamiseen.

Suomessakin on kokemuksia seurauksista, jotka aiheutuvat jäsenmaan väljistä säädösten tulkinnoista. Esimerkiksi vuonna 2001 komission maatalouspääosasto tarkasti Suomen peltokasvien tukijärjestelmän toimeenpanoa. Tiloille tehdyissä uusintatarkastuksissa komissio totesi suomalaisten tarkastajien tulkinnat sallittua lievemiksi. Tarkastuskäynnin seurauksena komissio vaatii Suomelta 4,1 miljoonan euron rahoitusoikaisua. Säädösten tulkinnassa linjana on ollut se, että Suomen erityisolot ja joustotarpeet otetaan huomioon kansallisesti annettavissa ohjeissa ja määräyksissä, mutta rahoitusoikaisuja pyritään välttämään.

Maa- ja metsätalousministeriö on kouluttanut tukitarkastuksia tekeviä virkamiehiä paitsi tukiin liittyvien ehtojen osalta myös asiakaspalvelun ja ihmisten kohtaamisen taidoissa. Pitkäaikaisen koulutusjakson viimeisin valtakunnallinen kierros toteutettiin viime keväänä, jolloin koulutuksessa keskityttiin erityisesti asiakastytyväisyyden kehittämiseen. Myös TE-keskukset ovat itsenäisesti kouluttaneet henkilökuntaansa asiakaspalveluun liittyvissä kysymyksissä.

Maataloustukivalvonnan asiakastytyväisyydestä on tehty viime aikoina kaksi tutkimusta. Ensimmäinen tutkimus tehtiin vuonna 2000 ja

toinen vuonna 2002. Tutkimuksissa valvonnassa olleilta tiloilta kysyttiin kirjallisesti kokemuksia valvonnasta ja valvonnan suorittaneista tarkastajista. Vuonna 2002 vastanneista maanviljelijöistä 81 prosenttia piti tukien valvontaa tarpeellisenä väärinkäytösten välttämiseksi. Tilakäynnille annettiin kokonaisuutena kouluarvosanaksi keskimäärin 8,3. Tarkastajien käyttäytymisen asiallisuudesta annettiin arvosanaksi keskimäärin 8,9. Tarkastajien maatalouden asiantuntemus sai arvosanan 8,5.

Tukitarkastuksia tekeviä henkilöitä koulutetaan vuosittain. Maa- ja metsätalousministeriö laatii joka vuosi koulutussuunnitelman myös TE-keskusten maaseutuosastoille. Tässä suunnitelmassa on otettu ja otetaan tulevaisuudessakin huomioon myös asiakkaan kohtaamiseen liittyvät taidot. Koulutuksessa kiinnitetään jatkuvasti huomiota asiakkaan kohtaamiseen liittyviin taitoihin. Tarkastajat ovat pitäneet tällaista koulutusta tärkeänä.

Maa- ja metsätalousministeriö ja TE-keskukset ottavat huomioon valvontaa kehittäessään sekä edellä mainitun asiakaspalautteen että yksittäisistä valvontatilanteista saadut kokemukset ja pyrkivät määrätietoisesti hyvään yhteistyöhön kaikkien asiakkaiden kanssa.

Helsingissä 10 päivänä lokakuuta 2003

Maa- ja metsätalousministeri Juha Korkea-
oja

Till riksdagens talman

I det syfte 27 § riksdagens arbetsordning anger har Ni, Herr talman, till behöriga medlem av statsrådet översänt följande av riksdagsledamot Timo Seppälä /saml m.fl. undertecknade skriftliga spörsmål SS 330/2003 rd:

Vilka åtgärder avser regeringen vidta när det gäller utbildningen av EU-inspektörer så att deras inställning till jordbrukare blir positivare?

Som svar på detta spörsmål får jag vördsamt anföra följande:

Övervakning är viktigt för att jordbrukarna skall bli jämlikt behandlade och för att statsmedlen skall styras rätt. Om övervakningen av jordbruksstöd, antalet inspektioner och inspektionsmetoderna har det bestämts genom rådets och kommissionens förordningar i enlighet med principerna för den gemensamma jordbrukspolitiken.

Övervakningen av stöden har utvecklats under hela EU-medlemskapstiden. I utvecklingsarbetet har man beaktat kritiken från producenterna. Man har gått in för att analysera kritiken och finna de punkter i övervakningen som går att ändra och förbättra. Samarbetet med producenter och producentorganisationer har fungerat väl. Det är av största vikt att producenter och förvaltningens representanter också i fortsättningen högakta varandras arbete.

Övervakningen av jordbruksstöden har väckt debatt under hela EU-medlemskapstiden. Inspektören av jordbruksstöd är en representant för förvaltningen som jordbrukaren träffar personligen. I jordbrukarens ögon svarar inspektören för hela jordbrukspolitiken och hur den realiserar. Detta är en belastning för mötet mellan jordbrukaren

och inspektören och leder till att själva inspektionen blir en mycket stor utmaning. Mången jordbrukare är dock lättad när han eller hon märker att övervakningen i praktiken följer klara regler. Enligt utredningar är största delen av jordbrukarna mycket nöjda med hur övervakningen fungerar.

Den beklagliga incidenten i Orimattila måste hållas utanför den allmänna diskussionen om hur övervakningen skall utvecklas. Enligt den utredning ministeriet har fått har inspektören ifråga agerat oklanderligt. Fallet är mycket beklagligt.

De tjänstemän som utför inspektioner i anknytning till jordbruksstöd har ett yrke som är samhällsligt viktigt. För alla parter del är det önskvärt att det också i fortsättningen kan rekryteras yrkeskunnig och serviceinriktad personal till tjänstemän som utför inspektionerna. Användning av våld mot yrkesgruppen är inte acceptabel i någon form.

Enligt 2 § Finlands grundlag skall offentlig makt bygga på lag och i all offentlig verksamhet skall lag iaktas. Enligt 6 § Finlands grundlag är alla lika inför lagen. I inspektionsverksamheten skall tjänstemännen, för att de ovan nämnda principerna om förvaltningens laglighet och jämlikhet skall gälla, strikt följa författningar och bestämmelser.

I Finland har målet för jordbrukspolitiken varit att utnyttja EU:s stödformer till fullt belopp. Vårt stödssystem innehåller många stödformer, som också måste övervakas. Genom att följa rättsakterna för EU:s gemensamma jordbrukspolitik har man försökt se till att det stödbelopp som EU betalar till Finland inte skall skäras ned. Fria tolkningar av rättsakterna kunde leda till att man i statsbudgeten måste bereda sig på att inkomsterna från EU skäras ned.

Också i Finland finns det erfarenheter av de följder som beror på medlemslandets fria tolkningar av rättsakterna. Till exempel 2001 inspekterade kommissionens generaldirektorat för jordbruk hur Finlands stödsystem för åkerväxter genomförs. Vid förnyad inspektion på gårdarna konstaterade kommissionen att de finländska inspektörernas tolkningar var friare än tillåtet. Inspektionen ledde till att kommissionen krävde en finansiell rättelse på 4,1 miljoner euro av Finland. Linjen vid tolkningen av rättsakterna har varit att i de anvisningar och bestämmelser som utfärdas nationellt beaktar man Finlands särskilda omständigheter och behovet av flexibilitet, men däremot försöker man undvika finansiella rättelser.

Jord- och skogsbruksministeriet har utbildat tjänstemän för inspektioner inte bara till de delar som avser stöd villkoren utan också i färdigheter som gäller kundbetjäning och konsten att möta människor. Den långa utbildningsperiodens sista nationella omgång genomfördes i våras, då utbildningen koncentrerades särskilt på att utveckla kundnöjdheten. TE-centralerna har också självständigt utbildat sin personal i frågor som gäller kundtjänst.

Om kundnöjdheten med övervakningen av jordbruksstöd har det under den senaste tiden genomförts två undersökningar. Den första under-

sökningen utfördes 2000 och den andra 2002. I undersökningen frågade man skriftligt de inspekterade gårdarna om deras erfarenheter av övervakningen och av de inspektörer som utfört inspektionen. Av de jordbrukare som svarade på enkäten 2002 ansåg 81 procent att övervakning av stöden var nödvändig för att undvika missbruk. För inspektionen på gården gavs som helhet i genomsnitt skolvitsordet 8,3. Inspektörernas sakkliga beteende gavs i genomsnitt vitsordet 8,9. Inspektörernas sakkunskap i jordbruk fick vitsordet 8,5.

Årligen utbildas personer för att utföra inspektioner i anknytning till jordbruksstöd. Jord- och skogsbruksministeriet lägger varje år upp en utbildningsplan också för TE-centralernas landsbygdsavdelningar. I denna plan har man beaktat, liksom man även i framtiden kommer att beakta, också färdigheter som gäller mötet med kunder. I utbildningen fäster man fortlöpande uppmärksamhet vid färdigheter som gäller mötet med kunden. Inspektörerna har ansett att en sådan utbildning är viktig.

Vid utvecklingen av övervakningen beaktar jord- och skogsbruksministeriet och TE-centralerna både den ovan nämnda kundresponsen och erfarenheterna av enskilda inspektionssituationer och eftersträvar målmedvetet gott samarbete med alla kunder.

Helsingfors den 10 oktober 2003

Jord- och skogsbruksminister Juha Korkeaoja